

8. Kolikošno plačilo dobivajo sirar in njegovi pomaganci?

9. Koliko mleka se na dan in koliko sploh predela?

10. Kteri so glavni izdelki, kteri ne? se li rabi gorkomer, da se na tanko določi stopinja gorkote?

11. Kako se porabi sirotka?

12. Kako se prodajajo mlekarški izdelki, kolikošen k up imajo?

13. Koliko je bilo mlekarških izdelkov v poletju 1870. leta in koliko prejšnja leta? Koliko denarja se je prejelo za to? Koliko se more odšteti za stroške? Kolikošen je bil čisti znesek, ki se je razdelil med družbenike?

Predložene prošnje se bodo dale v presojevanje izbranemu odboru izvedencev; ako bo treba, pojdejo ti odborniki tudi pregledovat mlekarnice in družbe, ki se za darila poganjajo.

Prisodila in razdelila se bodo darila konec l. 1871.

Ako med prosilci nobeden ne zasluži celega darila, bode c. kr. ministerstvo razpisana darila le deloma podelilo.

C. kr. ministerstvo kmetijstva na Dunaji 3. maja 1870.

## Národne stvari.

### Kako se nam je pri volitvah obnašati?

Na to vprašanje odgovarja štajarski „Slov. Gosp.“ tako-le:

„Kmalu bodo po vsej Sloveniji volitve. Te volitve bodo za nas Slovence morda odločivnejše, nego so bile vse prejšnje. Ne samo sramota za nas bi bilo, ako bi zmagali tujci in prijatelji tujcev, sovražniki naše domače besede in domače slovenske šege, bila bi tudi neizmerna škoda za našo prihodnost. Čas hití naprej, v Avstriji in Evropi rečí strahovito hitro zore; kamor pogledamo, povsod je nezadovoljnost, povsod kipí in hrumí. Tako se moramo Slovenci vprašati: kaj bo v prihodnosti z nami? Tujec nas bode v gospodarstvo dobil popolnoma, ako se ne pripravljamo, ako se na vso moč ne branimo.

Narodni slovenski poslanci so naša glavna bramba! Da se izvolijo zdaj povsod po Slovenskem narodni slovenski poslanci, da nemškutarstvo na vrh ne pride: v to si moramo prizadevati ž vsemi močmi, z vsem pogumom in z vso mogočo delavnostjo.

Že so volitve razpisane. Toraj moramo se organizirati, moramo delati in resno agitirati začeti, kajti gotovo je, da bosta nemški liberalizem in slovensko nemškutarstvo svoje mreže čez našo deželo prepregla in lovila v svoje zanjke slovensko ljudstvo. Te mreže nam je odvažno povsod trgati.

Volili se bodo najprej volilni možje. Ti morajo Slovenci biti, morajo prvotnim volilcem prej obljubiti, da volijo le slovenskega, vseskozi narodnega kandidata. Da se bo pa to zgodilo, treba je, da vsak izobražen in podučen Slovenec, vsak, komur je blagor domovine svet, precej začne delati, volilce podučevati. Pustimo ves prepír, ves razloček stanov, različna stališča: narodnjaki, domoljubi bodimo. Zdaj gré za našega naroda prihodnost; resen je čas, zato bodi naše delo tudi resno in možato in neutrudljivo. Kdor imaš priliko, imej voljo, pojdi okrog volilcev, govori, prepričaj! Kdor imaš znanca, piši jim, če govoriti ne moreš. Stvar naša je pravična, narod naš je bister, Slovenec hitro sprevidi, kaj je prav in dobro, kaj je njegova pravica. Al rok ne smemo križem držati, besede ne varovati, da nemškutar in sovražnik z zvijačo Slovenca ne prevvari.

V vsakem okraji naj se poseben odbor ustanovi,

skupno delo je izdatnejše delo. Odbor naj skrbi, da ne bo noben kraj zapuščen in nepodučen, da bodo volilni možje samostojni, neustrašljivi in pravi naši možje. Nihče naj se delu ne odteguje. Vsak naj bo delaven, kakor da bi na samo njegovem delu slonel dober izid.

Ako bomo ravnali tako, bode zmaga naša, kar daj Bog in junaško delo!“

## Mnogovrstne novice.

\* *Prav po birokratičnem uradništvu.* V Marija-Teresioplju na Ogerskem je nekemu ubogemu očetu, ki ima mnogo otrok, zgorelo 28 gold. v bankovcih, ktere je z velikim trudom skupaj spravil za najemnino. Mali košček bankovca, ki je še rešen bil, pošlje ministerstvu s prošnjo, v kateri je popisal svojo veliko nadlogo in prosil, naj se mu denar nadomesti. Čez tri mesece je res dobil 30 kr. za oni košček bankovca, ob enem pa tudi eksekucijo, da mora plačati 1 gold., ker pismo na ministerstvo ni imelo koleka. Tako se pomaga ubogim!

## Kralj Matjaž.

Po národni pravljici zložil M. T.

V železji stoka kraljič, obdaja ga zidovje,  
Al vedno kakor nekdanj še misli na domovje,  
Še zmerom bolj ga peče in širi se plamen,  
Ki ga poprej gojil je v osrčji noč in den.

Pod žarnim, svetlim solncem nikdar ni imel pokoja,  
Si vedno s čéla brisal je gorke srage znoja;  
Vodila ga je Vila skoz vés slovenski rod  
Kazaje, kak zatira sovražnik ga povsod.

Je videl, kako brate tiščé krvavi žulji,  
Je videl, kak gostijo med njimi se kregulji,  
Je videl, kako peša in hira národnost,  
Kak se pravica jemlje, kak zgublja se prostost.

To vsekalo v osrčji krvave mu je rane,  
Pa vendar brate budít s pogumom gré zaspane,  
Od moža k možu spéha, k zavednosti budí,  
Prostost, domovje, pravo ljubiti je učí.

Ko blisek glas budeči junake vse prešine,  
In misel misel dviga: sovražnik naj pogine!  
Vse grabi za orožje, za rojem stopa roj,  
Vse gré za staro pravdo, za dom, svobodo v boj.

Vse giblje se in ziblje, po holmcih žge gromade,  
Ruší trdnjave trde, zažiga stare grade;  
In šum in hrum se čuje, zvenčí orožja lom,  
Kar diha, lazi, hodi, vse bije se za dom.

In kralj Matjaž pred njimi na čilem vrancu jaha  
V oklepi in čeladi, v desnici z mečem maha,  
Se bije, tolče, brani kot ljuti oroslan,  
Al zadnjič vendar vpeša s sovražniki obdan.

Nit klanje ne pomaga, a nit krvi potoci,  
Matjaž stojí premagan v sovražnikovi roci,  
V verige ga oklene nasprotnikov druhal,  
In hrum njegov vojaški je vtihnil odsihmal.

In tamkaj zdajci biva med pustimi zidovi,  
Na rokah ino nogah so trdi mu okovi;  
Al bolj kot nekdanj peče ga zdaj Slovenov stok,  
Še bolj kot nekdanj grize ga zdaj Slovenov vrok.

Ne vé, kdaj noč napoči, kdaj zlatna zarja sine,  
Ne seže glasno petje do njega tje v zidine.  
Odkar prebiva tukaj brez vsacega sledú,  
Nobeno zemsko bitje ne dramí ga mirú.

Nadzemska krasna Vila dol k njemu le zahaja,  
Delé tolažbe rajske osrčeje mu napaja;  
Mu pravi o Slovenih, mladenčih, deklicah,  
In večkrat glase svoje zavije v pesem rah:

„Potrpi kraljič slavni, Naj zarje sine kras, Da narod zopet davni Pretekli skliče čas.	Že drami se in vstaja, Mladenčev zbira roj, S pogumom je napaja, Pripravlja je na boj.
---	---

Res slabo zdaj mu ide, Sovražnik je povsod, Al zlato vreme pride In it' mu bo od tod.	In sini razkropljeni Vže zbirajo se v krog, Da znebijo miljeni, Predragi dom nadlog.“
--	--

Tim kratek čas mu déla pesmico prepevaje,  
Delé tolažbe rajske, osrčeje ogrevaje; —  
In on iz snú se dvigniv zavrne jej na glas:  
„Vse to — predraga sestra! — prinesiti mora čas“.

### Dopisi.

**Trst 3. junija.** (*Tabor v Sežani*) nam vstane v večnem spominu. Tržaški Primorci smo se ga vdeležili v ogromnem številu; velikansk je bil odhod s Rojansko zastavo na čelu, neseno od primorskega „Sokola“ v modri srajci; na vsakem kraji sta kot stražnika stopala dva Sokola v rdečih srajcah, spredej pa zopet drug Sokol, ki je prostil cesto in red delal; še druge zastave, velika množica rodoljubov s pevskim zborami in godbo: vse to je dalo impozanten pogled. Do Sežane prišedše nas velika množica sprejme; godba zagode „Naprej“ in živio- in slavaklicev ni bilo konca. Dr. Lavrič in Cegnar in ž njima po sokolsko oblečeni tminski pevci pridejo nam naproti, in ko dr. Lavrič pristrčno bratovsko nas pozdravi, zadonijo zopet tako navdušeni živio- in slava-klici, da je donelo po hribih in dolinah. Sežana je bila vsa z narodnimi zastavami okinčana. Po kratkem postanku odrine vsa množica na taborišče. Predsednik tabora dr. Lavrič začne z ginjačim govorom razprave. O prvi točki „Zedinjenji Slovenije“ je govoril dr. Klavžar, o 2. točki „§. 19.“ prof. Ravnik, o 3. točki zarad ljudskih šol v Sežani učitelj Živec iz Skope, o 4. točki zarad slovenskih mestnih šol v tržaški okolici kmet Jurij Grdol iz Rokola, in o 4. za znižanje davkov tudi okoličan iz Proseka. Vse je bilo enoglasno zahtevano, še posebno živahno pa 1. točka. — Telegrami in dopisi iz raznih krajev, kakor iz Prage, Gradca, Ljubljane, Gorice, Maribora, Trsta in še drugih krajev so bili navdušeno sprejeti, s posebno gromovito radostjo pa še pozdrav, ki so ga poslali Bokežki kapitani. Po končanem taboru zapoje izvrstni tminski pevski zbor, in za njim še več družih, in množica vsa navdušena se vrne v Sežano nazaj, kjer se je začelo rajske narodno življenje, trajajoče do družega dne. Ne moremo si kaj, da ne bi rodoljubni gospej Polajevi ne izrekli javne zahvale za gostoljubnost njeno, ki jo je tako izvrstno ljubeznjivo nam razodevala. — Na taboru je bilo okoli 6000 ljudi, pred več kot manj; al tetika „Triesterica“, ki ima velika usta, jih je veliko tisoč požrla. Tabor je očitno koristil mnogo; gibanje je zdaj bolj živahno, ljudstvo bolj zavestno.

**Iz Štajarskega.** (*Volitve deželnih poslancev za Štajarsko*) bodo za kmečke občine 23., za mesta, trge in trgovinske zbornice 27., za veliko posestvo 30. dan tega meseca. Vlada bode brž ko ne podpirala nemškutarje, ker se boji, da Slovenci ne bi šli v državni zbor. — 17. dan t. m. v Mariboru iz vse dolnje Štajarske zbrani slovenski rodoljubi so sklenili, da hoté kandidate za prihodnji deželni zbor priporočati na podlagi sledeče dogovorjenega programa:

I. Slovenske tirjatve v državopravnem oziru:  
1. Zedinjenje vseh Slovencev je naša pglavitna težnja; dežele, v katerih živimo, nimajo pravice, niso osebe pravice zoper naš narod, ampak narod je moralna oseba, ki kot takošna nikoli ne more zgubiti svoje osebne pravice do združenega pravnega življenja v eni avstrijski kronovini. — 2. Tirjamo, da se nemudoma vpelje za Slovence raba slovenskega jezika v vseh javnih vladnih, deželnih, cerkvenih in šolskih zadevah; ob enem priznavamo enake pravice vsem drugim narodom. — 3. V pospeh pravosodja tirjamo že zdaj višo deželno sodnijo za vse Slovence, s sedežem v Ljubljani. — 4. Ker po dozdanjih skušnjah večina štirskega zbora zgoraj navedenim tirjatom ne bode prijazna, hočemo delati v zvezi in porazumljenji z drugimi avstrijskimi federalisti. — 5. Slovenski narod — želé, da se naša država preosnuje na federalistični podlagi — priznava samo vojaške, finančne in trgovinske zadeve kot skupne. — 6. Vse druge zadeve spadajo v oblast deželnih zborov.

II. Tirjatve v cerkvenem oziru. 1. Slovenci nimamo nič proti temu, da drugoverniki, ki vživajo popolno versko svobodo, imajo z nami enake državljanske pravice; toda kot katoličani tirjamo, da tudi katoliška cerkev vse svoje notranje zadeve samostalno uravnava. — Ker je vse na tem ležeče, da se naša šolska mladež izreja v krščanskem duhu, želimo, da se šolska postava še enkrat presodi in tako popravi, da se v samostalni organizaciji šole tudi katoliški cerkvi primeren upliv pri nadzorovanji šol odloči. — 3. Cerkevno premoženje je kakor vsako drugo nedotakljivo.

III. Tirjatve v drugih splošnih zadevah: 1. Društva za napredek obrtnije, splošne omike itd. naj se po potrebah tudi iz deželnega zaklada podpirajo. — 2. Napredek v obrtniji je le mogoč, ako se iz deželnega zaklada več stori za vravanje naših rek, osnovo in ohrano dobrih cest itd. — 3. Hočemo, da se varno pazi pri osnovi novega katastra, da ne bomo preveč obloženi z davki. Ob enem želimo, da se pri tej priliki naše zemljiščine knjige tako vredijo, da pridejo v popolno soglasje z novim katastrom in da se potem vsled tega realni kredit bolj okrepeča.

IV. Vsa druga vprašanja se prepuščajo svobodni previdnosti naših poslancev.

**Iz Metlike 6. jun.** — Sviloreja nam obeta dober sad, akoravno nam vreme ni ugodno. Črvi so četrti pot prespali in eni se že zapredajo. Odrasli so dobro, sò prav zdravi in upamo, da se bodo dobro obnesli. Želimo si le še dobrega kupca, kateri bi naš trud primerno tudi plačal, da bode sreča naša velika. Nadjamo se v naši okolici do 1000 funtov mešičkov pridelati. Z Bogom!

—p—

**Iz Kamnika 3. junija.** — Ker so volitve za deželni zbor pred durmi in še nič ne slišimo, da bi se bila volilna postava od 1861. leta premenila, po kateri mi mestjani moramo hoditi v trg celó pod Ljubelj, zato so se veljavni naši mestjani pismeno obrnili do odbora „Slovenije“, naj bi se kar le more potegnil pri c. kr. vladi za to, da se nam krivica odvzame, ki jo trpimo že več let, da moramo v daljni Tržeč volit hoditi. V enem dnevu se to težko opravi, treba je poldružega dne ali tudi dveh dni; to ni le zamuda časa, temuč prizadene tudi stroškov. Da bi bile volitve vsacih 6 let enkrat, bi se ta krivica še pretrpela, al v treh letih trikrat voliti, je vendar prehuda potrata časa in stroškov, samo zato, da je grand-nemškutar Schmerling Tržičanom vstregel. Ko bi bila volitev v Kranji, bilo bi to središče nam, Radoljčanom in Tržičanom, to je, nobeden bi ne imel predolgih potov. Dobro vem, da naši rodoljubi v deželnem zboru so se lani že vtretjič krepko potegnili za premembo nesrečne volilne po-